

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneliği, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 11 Nisan, 1929

Sayı: 124

Musahabe

Kongreler Ayı

İlkbahar mevsiminin en güzel ayı nisan, hayırperver cemiyetlerimizin en mühimlerinin de mihasebe ayıdır. Bu ay içindedir ki Hilâliahmer, Himayeietfal, Türkocakları gibi memleketiçinde kol budak salmış, ve hayırlı işlerde öneyak olmuş cemiyetler kongralarını yapıyorlar işlerini görüşüyorlar, ve ilerdeki faaliyetleri için de kararlarını alıyorlar.

Bu neviden cemiyetlerin, tarihi bizde yenidir. Darüşşafaka'yı kuran Cemiyeti Tedrisiye-i İslâmiye bile, cemiyet mefhumuna düşman olan mutlakiyet devirlerinde faaliyetini tatile mecbur olmuştur.

Bu gün azçok inkişafa mazhar gördüğümüz cemiyetler, faaliyetlerini tanzim ve tevsi için hür ve içtimaî tesanüdün kıymetini takdir eden bir havanın müsaadesini beklemeğe mecbur olmuşlardır. Rejim bu cemiyetlere müsaittir, kanunları bu nevi cemiyetleri himaye eder. Umumî irfan ve kültür seviyesi, bu cemiyetlerin lüzum ve faydasını takdir ederek onları besler ve tutar.

19 Nisan 1877 de teessüs ettiğine göre yarım asırlık bir tarihe malik olan Hilâliahmer cemiyetinin bu tarihi hakikaten şayanı tetkiktir. İnsaniyet ve hayırseven adamların ne derin bir imanla ne kadar engellerle çarpışarak muvaffak olduklarını

görmek bir irade ve kuvvet dersi olmakla beraber, bu adamların gayretlerini takdir ederek yardımlarını bezleden hayırseven o zatların ianelerile yapılmış işler de insana haz ve sürur verir.

Bu gün 1,000,000 liraya yakın bir bütçe ile hastalarımızın, gıdasız çocuklarımızın, kıtlığa ve felâkete uğramış vatandaşlarımızın yardımına koştüğünü gördüğümüz Hilâliahmer müessesesi işte böyle gönülleri içtimaî tesanüdün ve hayırseverliğin yüksek aşkından feyzalmış yüksek kalplerin yüksek eseridir.

Çocuk asrı! İstikbalin sulh ve muhadenetle yükselişini özleyen ve sezen büyük kalpli insanların yirminci asra vermiş oldukları unvan!

Hiç şüphe yoktur ki asrın çocuk hakkında telâkkilerinde büyük bir tahavvül ve tekâmül vardır. Çocuğun hakları mevzuu bahstir; çocuğun kendine has ruhî bir vaziyeti haiz olduğu, onun da gençlerden, ve büyüklerden büsbütün farklı bir mantığa - ve demek mümkünse -ayrı bir zihniyete malik olduğu iddia ediliyor. Tabii bu telâkki tarzı çocuklara karşı vazifelerimizi eskilerinden çok farklı bir surette tayin ediyor. Bizde bir taraftan mektepler diğer taraftan da Himayeietfal cemiyetleri bu asrî telâkkileri yaymaya çalışıyor.

Himayeietfalin neşriyatı çocuk-

lara nekadardaydaly ise çocuk ruhu ve sevgisi cihetinden aileler arasında uyandıracağı alâka da okadar ehemmiyetlidir.

Bu cemiyetin 300,000 liraya vardığını öğrendiğimiz bütçesi hakikatta çok az bir şeydir. Fakat bununla da Himayeietfal çocuk sevgisini ve çocuk alâkasını nekadardayabilirse okadar çok memlekete hizmet yapmış olur. Bu cemiyetin muhterem bir doktori-le konuşmuştum. Bana çocuklarını baktırmak için müracaat eden birçok ailelerin çocuk sıhhatı ve kıymeti hakkında nekadardayaz bilgiye malik olduklarını anlatmıştı. Bu hatıralar arasında cehaletten, göreneklerden doğan çok acıklı olanları da vardı.

Türk milliyetçiliğinin teessüs ve intişarında ehemmiyetli bir amil olmuş olan Türkocakları ideallerinin çoğu tahakkuk etmiş olmak itibarile kendisine yeni hedefler çizecek vaziyettedir. Halkı daha yakından kucuklayarak onu milliyet mebdelerinden ilham alan birçok muasır kuvvetlerle techiz etmek ocaklara düşüyor.

İşte bu ay içinde kongrelerini aktedecek bu üç ehemmiyetli cemiyet geçen bir yıllık faaliyetleri hulâsa ederken istikbalede bakacaklar. Dileğimiz şudur ki bu cemiyetlerle vatandaşlarımız daha çok alâkadardayolsunlar ve onlara istikbal için daha geniş iş ve hayır sahaları açsınlar. H. M.

Hafta İçinde

“Yunus Emre İçin,”

«Halk Bilgisi Derneği», dört gün sonra bir « Gün » yapacak. Türkiye'nin büyük şehirlerinde H. B. D. mümessillerile muhabirlerinin hazırladıkları bu tazahhurun bizce manidar olan tarafları şudur: Yunus, edebî halkçılığın muharriki olacaktır, Yunus'e hürmet, büyük ve müessir ölülere karşı gösterilen hürmettir, hususile asırlarca evvel Türk dilinin en güzel şiirlerinden birini yaratmış olan Yunus'u dil inkılabının hüküm sürdüğü bu günlerde düşünmek farzdır. Bu, ve bu gibi sebeplerden dolayı Derneğin öneyak olduğu bu hayırlı işin, bir gençlik ve münevverlik işi, münevverle Halk arasına samimiyet sokmak sâyi olduğu şüphesizdir.

Neşriyat Hayatında

Matbuat ve neşriyatın yani fikir hayatımızın nisbî bir buhran geçirdiği hakkında bu hafta oldukça mühim yazılar okuduk. Bilhassa Yakup Kadri beyin Milliyet sütunlarında kuvvet ve hararetle teşrih ettiği bu vaziyet, gayrı mevcut denemez. Matbuat ve neşriyat hayatımız dün de temennisi icap eden derecede canlı ve kuvvetli olmaktan pek uzaktı. Binaenaleyh, asıl lâayık olduğu dereceye doğru yürüyeceğine nisbî bir tedenniye bile uğraması, elbette büyük teessürler uyandırır, ve elbette hükümetimiz bu mes'eleyi lâayık olduğu ehemmiyetle tetkik edecektir. Bizim kanaatimizce, halkta okuma ihtiyacını körleştiren sebeplerden biri de, ettikleri kâr insanı isyana sevkeden ve her şehir ve her kasabanın her sokagında bir tanesi bulunan kahvelerdir. Mademki bu kahvelerden halkı çekmek mümkün olmuyor, bunları tabir caizse tavla ve is-

kambil Montekarloluğundan kurtararak, yavaş yavaş birer kütüphane haline ifrağa karar vermeli, yani bütün kahveler teknil gazete ve mecmuaları, birinci ve ikinci sınıf kahveler de bilumum neşriyatı tedarike mecbur tutulmalıdır. Diğer taraftan, gazetelerle mühim neşriyat müesseseleri birleşerek taşrada bayi teşkilâtını tensik ve matlûbatın günü gününe tahsilini temin ederlerse, bu günkü vaziyetin esash surette değişerek salâha doğru kuvvetli hatveler atılmasında bunlarda âmil olacaktır.

Millî Bir Vazife Etrafında

Yerli kumaşlarının giyilmesi hakkında İstanbul Darülfünunu tarafından aktedilmiş olan içtima, gençlerimizin millî gayelere merbutiyetlerini ve iktisadî mes'elelere olan alâkalarını göstermek itibarile, şayanı memnuniyet ve teşekkürdür. Lâkin bu mes'elein bir kaç hararetli ve belâgatli nutukla halledilemeyeceğini, şüphesiz ki bu içtimai tertip edenler de bilirler. Mes'elenin ana noktaları olarak hatırimıza gelen şeyler şunlar oluyor:

Memlekete hariçten kumaş gelmemesinde muvaffak olursak, nefasetten sarfınazar kemmiyet itibarile kâfi yerli kumaş var mıdır?

Münhasıran yerli kumaş istihlâk edilirse, bunların fiatleri hariçten gelen kumaşlara nisbeten ne olacaktır? yani yerli kumaş yapan müesseselerin alıcısı olmak bütçelerimizin lehinde yoksa aleyhinde midir?

İşte bu iki noktanın sarıh bir surette bilinmesi muvafıktır. Yoksa Darülfünun gençliği gibi en münevver zümreyi yerli malı giymeğe teşvik, tamamilen takdir ettikleri bir vazifeyi iltar yani zait olur. İş daha ameli bir noktadan görürsek şu hükme varırız ki, yerli fabrikaların malları bilhassa halkın taksitle ter-

zilere elbise yaptırdığı yerlerde revaçtadır. Bu terzilerle yerli kumaş fabrikaları anlaşarak kendilerine taksitle kumaş vermeli, diğer taraftan da, yerli fabrikaların faaliyeti arttıkça hariçten müstamel elbise ithali menolunmalıdır. Çünkü yeni kumaş alacak parası ve bunu dikecek terzisi bulunmayan vatandaşların parasını da, Avrupa ve Amerika, kullanılmış elbise mukabilinde çekmeğe muvaffak olmaktadır.

Talebe Yurtları

Paris'in yanında nazamaundandari ve muazzam ianelerle kurulan bir talebe şehri var ki, bu şehirde, Fransa'nın her vilâyetinin ve hatta evlâdını Fransa'ya gönderen bütün milletlerin birer mükellef binaları yapılıyor. Hukuk mektebi teessüs edeli Ankara ve eskiden beri İstanbul, böyle başka memleketlerden olmasa bile vatanın her tarafından gelmiş gençlerle doludur. Bunların en ucuz ve en iyi tarzda yaşamaları için yapılmış şeyler, pek kıymetli teşebbüsler olmakla beraber, henüz kâfi dereceyi elbette bulmuş sayılmazlar. Şimdi yaz da geliyor ve bu münasebetle, tatil esnasında memleketlerine gidemiyen talebenin, bütün o güzel mevsimin günlerini mütaaffin havah kahvelerde tavla ve kâğıt oynamakla öldüreceklerini düşünüyoruz. Paristeki Darülfünun beldesinden bahseden bir yazıda okumuştuk ki, şair E. Haraucourt, çok güzel bir şatosunu teknil parkile beraber talebelere sayfiye olmak üzere hediye etmiş. Boğaz içindeki yalıısını veya Adalardaki köşkünü bekâr talebemize hibe edecek bir zengin vatandaşı ummak ve beklemek niçin muhali istemek olsun?

Mes'ul Müdür : Faruk Nafiz

İstanbul — Devlet Matbaası